

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.22.435/2017/8.

A tanács tagjai:

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Zumbók Péter előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

dr. Szabó Balázs Gábor ügyvéd

Az alperesek:

... I. rendű

... II. rendű

Az I. rendű alperes képviselője:

dr. Halápi Dóra ügyvéd I. rendű

A per tárgya:

szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.136/2017/4/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék 3.G.40.914/2015/17.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperes részére 15.000 (tizenötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű alperes mint hitelnnyújtó, a felperes mint hitelfelvevő és zálogkötelezett, valamint a II. rendű alperes mint hitelfelvevő 2008. február 19-én svájci frank alapú hitel- és zálogszerződést kötöttek. A szerződés részét képező, az I. rendű alperes 2007. május 2-ától hatályos, a Hitelműveletek végzéséről szóló üzletszabályzatának (a továbbiakban: üzletszabályzat) 5.2.1. pontja rögzítette, hogy „[a]z Ügyfél a Hitelszerződés alapján lehívott Kölcsön folyósításának és

törlesztésének időpontja, valamint az Ügyfél fennálló tartozása tekintetében a Bank e célra szolgáló nyilvántartásait (üzleti könyveit) és nyilatkozatait irányadónak és hitelesnek fogadja el".

- [2] A felek - a fentiekkel azonos szerződési pozícióban - 2008. október 7-én két újabb svájci frank alapú hitel- és zálogszerződést kötöttek. Az e szerződések részévé vált, az I. rendű alperes 2008. február 20-ától hatályos üzletszabályzatának 5.2.1. pontja a fentebb írtakkal azonos rendelkezést tartalmazott.

A kereseti kérelem és az I. rendű alperes védekezése

- [3] A felperes módosított keresetében a felek szerződésének részét képező üzletszabályzat 5.2.1. pontjában foglalt rendelkezés érvénytelenségének megállapítását kérte. Keresetének jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 209/A. § (2) bekezdését, valamint a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. § (1) bekezdésének b) és j) pontjait jelölte meg.
- [4] Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Mindenekelőtt utalt arra, hogy a felek szerződésai a megkötésükkor hatályban volt Ptk. 685. § e) pontja értelmében fogyasztói szerződésnek minősültek. A R. 1. § (1) bekezdésének b) pontja alapján a keresettel érintett szerződési feltétel tisztességtelensége azért nem volt megállapítható, mert az nem jogosította fel az I. rendű alperest az általa nyújtott szolgáltatás szerződésszerűségének megállapítására. Az üzletszabályzat hivatkozott kikötése azt sem zárta ki, hogy a felperes az I. rendű alperes által vele szemben indított perben a követelést vitassa, és a bizonyítási teher azösszezszerűség tekintetében a követelést érvényesítő I. rendű alperesen van.
- [6] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a végrehajtási záradék kibocsátásának lehetősége nem az üzletszabályzaton alapul, hanem a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződésen, vagy a felperes egyoldalú, közjegyzői okiratba foglalt kötelezettségvállaló nyilatkozatán. A közjegyző a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) jelenleg hatályos 23/C. § (1) bekezdése alapján ezt az okiratot láthatja el végrehajtási záradékkal, ha az a jogszabályban foglalt feltételeknek megfelel. Ehhez képest a közjegyzői ténytanúsítvány csupán a Vht. 23/C. § (2) bekezdésében meghatározott feltételt, a követelés lejáratának tényét igazolja, és nem a követelés összezszerűségét. A közjegyző a végrehajtási záradék kiállításakor a közokiratba foglalt kötelezettségvállalás mértékét tekintheti irányadónak. Ha tehát a bizonyítási teher a végrehajtás megszüntetése, illetőleg

korlátozása iránti perben meg is fordul a felperes mint fogyasztó hátrányára, azt nem a keresetben sérelmezett üzletszabályzati rendelkezés, hanem a felperes közjegyzői okiratba foglalt kötelezettségvállaló nyilatkozata idézi elő. Az adott szerződési feltétel ezért a R. 1. § (1) bekezdésének j) pontjába sem ütközött.

- [7] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét - annak helyes indokai alapján - helybenhagyta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [8] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a keresetének teljesítését, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Változatlanul állította, hogy az üzletszabályzat kifogásolt rendelkezése megfordítja a bizonyítási terhet akkor, ha a szerződéskötést követően az adós nem ért egyet a bank nyilvántartásával, mert ebben az esetben az adósnak kell bizonyítania, hogy nem annyi a tartozása, mint amit a bank állít. Megismételte azt a fellebbezési hivatkozását, hogy az adott szerződéses kikötés két bekezdésből áll, amelyek közül az első bekezdésben az adósok az árfolyamváltozások figyelembevételével megállapított forint ellenértékének megfelelő összegű kölcsön fizetését vállalták, míg a második bekezdés a közjegyzői ténytanúsítvány kiállításának lehetőségét rögzíti, amelyben alá vetette magát az I. rendű alperes könyveiben és nyilvántartásaiban foglalt adatoknak, és ezzel lemondott arról, hogy vita esetén kétségbe vonja az I. rendű alperes által meghatározott tartozása összegét. Ez pedig azt jelenti, hogy az I. rendű alperes jogosult a perbeli kikötés és a saját nyilvántartásai alapján meghatározni a követelés összegét, azt közjegyző előtt közokiratba foglaltatni, amelyet a szerződés megkötésekor hatályban volt Vht. 21. § (1) bekezdése alapján végrehajtási záradékkal lehet ellátni.
- [9] Mindez a felperes álláspontja szerint azzal a következménnyel jár, hogy a végrehajtást megszüntetni, illetve korlátozni csak akkor lehet, ha az általa az I. rendű alperessel szemben indított perben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdése alapján bizonyítja a Pp. 369. § (1) bekezdésének b) pontjában foglaltakat. Az üzletszabályzat sérelmezett kikötése ezért a bizonyítási terhet megfordítja, ami a R. 1. § (1) bekezdésének j) pontjába ütközik. A R. 1. § (1) bekezdések b) pontjának megsértése azért állapítható meg, mert az I. rendű alperes kizárta őt abból az egyeztetési folyamatból, amelynek célja - a felek közötti vita esetén - annak megállapítása, hogy a szerződésszerűen teljesíti-e a kötelezettségeit.
- [10] A felperes emellett eljárási szabálysértésként hivatkozott a Pp. 206. § (1) bekezdésének és 221. § (1) bekezdésének megsértésére. Kérte továbbá a tárgyalás felfüggesztését az Európai Unió Bírósága

előtt C-483/16., C-51/17. és C-126/17. számon indult előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig.

- [11] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [12] A Kúria mindenekelőtt utal arra, hogy ha a perben bizonyított tények alapján olyan jogkérdés merül fel, amelynek tárgyában más polgári perben – azonos tényekre alapítottnak – az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezték, a bíróság a Pp. 152. § (2) bekezdés megfelelő alkalmazásával, ennek az ügy érdemi elbírálására kiható előzetes eljárásnak a befejezéséig felfüggesztheti a per tárgyalását [3/2005. (XI.14.) PK-KK vélemény 1. pontja]. A felperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt – és időközben befejeződött – előzetes döntéshozatali eljárások tárgya ugyanakkor a perbelitől eltérő jogkérdések megválaszolása volt, ezért a Kúria a tárgyalás felfüggesztését mellőzte.
- [13] A Kúria előrebocsátja továbbá, hogy a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja [Pp. 272. § (2) bek.]. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti [1/2016. (II.15.) PK vélemény 3. pontja].
- [14] A felperes eljárási szabálysértésként a Pp. 206. § (1) bekezdésének és 221. § (1) bekezdésének megsértésére hivatkozott. A felülvizsgálati kérelmében e törvényhelyeket idézte, és míg az előbbi esetben azt állította, a bíróság döntése a bizonyítékokból levont nyilvánvalóan helytelen, téves és okszerűtlen következtetés eredménye, addig az utóbbival kapcsolatban arra utalt, hogy az említett körben az ítélet indokolása a Pp. 221. § (1) bekezdésének második mondatában foglaltakat sem tartalmazza. A jogszabálysértés tartalmi körülírása keretében ugyanakkor a felperesnek részletesen ki kell volna fejtenie, hogy a bíróságok bizonyítékértékelési tevékenységét milyen okból, és mely, a per eldöntése szempontjából lényeges tények tekintetében támadja, továbbá álláspontja szerint a jogerős ítélet indokolásának miféle konkrét hiányosságai vannak. A felülvizsgálati kérelem ezért ebben a részében érdemben nem volt vizsgálható.
- [15] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [16] A Kúria a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt és érdemben vizsgálható

okokból nem jogszabálysértő.

- [17] A felek közötti kölcsönszerződés megkötésekor hatályban volt R. 3. § (2) bekezdése értelmében e jogszabály - a Ptk. irányadó rendelkezéseivel együtt - a fogyasztóval kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja. A R. 1. § (1) bekezdésében foglalt ún. fekete lista pedig a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülő szerződési feltételek példálózó jellegű felsorolását tartalmazza.
- [18] A bíróságok helyesen állapították meg, hogy a vizsgált szerződéses kikötés a R. 1. § (1) bekezdésének b) pontját nem sérti. E jogszabályhely azt a szerződési feltételt minősíti tisztességtelennek, amely kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e. A felek kölcsönszerződésében foglalt feltétel ennek nem volt megfeleltethető, az I. rendű alperes számára a saját szolgáltatásuk szerződésszerűségének megállapítását nem tette lehetővé.
- [19] A felperes felülvizsgálati álláspontja szerint a bíróságok által ugyancsak tévesen alkalmazott R. 1. § (1) bekezdésének j) pontja alapján az a szerződési feltétel tisztességtelen, amely a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg. A bizonyítási teher eljárásjogi fogalom, és azt határozza meg, hogy a bizonyítatlanság következményei melyik fél terhére esnek. A bizonyítási teher megoszlásának általános szabálya szerint valamely a per eldöntése szempontjából jelentős tény bizonyítatlan volta annak a félnek a terhére értékelendő, akinek e tényt bizonyítania kellett volna. Ehhez képest a bizonyítási teher átfordulása azt jelenti, hogy a fő- és ellenbizonyítás iránya felcserélődik.
- [20] Mindezek miatt abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a támadott szerződési feltétel a felperes részéről tartozáselismerő nyilatkozatnak tekinthető-e. Tartozáselismerés esetén ugyanis a bizonyítási teher megfordul, és az adósnak kell bizonyítania, hogy az elismert tartozása nem áll fenn (BH1991.439.).
- [21] A fél nyilatkozatához a tartozáselismerés jogkövetkezményei akkor fűződhetnek, ha a tartozás elismerése magyarázatot nem igénylő módon kifejezetten és félreérthetetlenül történik (EBH2000.309.). E követelménynek - már fennálló, összegében is meghatározott tartozás hiányában - az adott szerződési feltétel nem felelt meg, ahhoz a tartozáselismerés már ismertetett joghatása nem kapcsolódhatott.
- [22] Ennek megfelelően abban az esetben, ha az I. rendű alperes a szerződésből eredő követelését a felperessel szemben peres úton kívánja érvényesíteni, a perben a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében őt terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, ennek alapján milyen összeget folyósított a felperes részére, a felperes mennyit teljesített, és ennek eredményeként mekkora a fennálló tartozása. Az I. rendű alperes erre vonatkozó tényállításai nyilvánvalóan a saját nyilvántartásán alapulnak, vita esetén azonban a perben a nyilvántartás elszámolási elveit, módszerét és adatait be kell mutatnia, számításait le kell vezetnie. Ha a felperes mindezeket követően is azt állítja, hogy az elszámolás nem felel meg a szerződésben foglaltaknak, illetőleg a közölt számítás hibás, vagy arra hivatkozik, hogy részéről nagyobb összegű teljesítés történt, ellenbizonyítással élhet (EBH2018.G.1.).
- [23] Az adott esetben a felek szerződésének részét képező üzletszabályzat felperes által támadott rendelkezése csupán azt rögzítette, hogy a felperes az I. rendű alperes e célra szolgáló nyilvántartásait (üzleti könyveit) és nyilatkozatait a kölcsön

folyósításának és törlesztésének időpontja, valamint a fennálló tartozása tekintetében irányadónak és hitelesnek fogadja el. Nem tért ki az említett okiratokon alapuló közjegyzői ténytanúsítvány kiállításának szükségességére, és arra sem, hogy az bírósági végrehajtási eljárás kezdeményezésekor miként használható fel. (A felperesnek az általános szerződési feltétel tartalmával kapcsolatos, a fellebbezésében foglalt és a felülvizsgálati kérelmében is megismételt hivatkozása a tekintetben is iratellenes volt, hogy az csupán egy bekezdésből áll, és az árfolyamváltozásoknak a kölcsön visszafizetésénél való figyelembevételére utalást nem tartalmaz.)

- [24] A felülvizsgálati kérelemben foglaltakra tekintettel ugyanakkor a Kúria kiemeli, hogy a Vht. 23/C. § (1)-(2) bekezdéseinek értelmében a közokiratba foglalt kölcsönszerződés, illetve egyoldalú kötelezettségvállalás alapján az adós tartozásának már lejárt részleteire minden további feltétel nélkül, a szerződés felmondása esetén a teljes tartozás összegére pedig akkor van helye végrehajtási záradék kibocsátásának, ha a végrehajtást kérő az adós szerződésszegése miatt szintén közokiratba foglalt jognyilatkozattal felmondta a szerződést. Az, hogy ez utóbbi esetben a szerződésszegés valóban bekövetkezett-e, és így az emiatt közölt felmondás jogszerű-e, a végrehajtási záradék kiállítására irányuló kérelem elbírálása során érdemben nem vizsgálható, e vonatkozásban elegendő a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata (BH1997.348., BH2002.491., Pfv.I.21.783/2016/5.).
- [25] Az adós szerződésszegésének, illetőleg a felmondásnak a tényét, valamint a végrehajtást kérő nyilvántartásai szerint fennálló tartozás aktuális összegét a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata alapján rögzítő, a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 111. §-ában szabályozott közjegyzői okirat nem ügyleti okirat, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány). Az ilyen okirat kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha erről az adóssal kötött szerződésben előzetesen külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásában rögzített adatok ténytanúsítvány kiállításának alapjául szolgálhatnak. A közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását és a végrehajtási záradék kibocsátását tehát a végrehajtást kérő e szerződéses kikötés hiányában is ugyanilyen módon és tartalommal kérhetné (BH2018.146.).
- [26] Ha a végrehajtási záradék kiállítására sor került, az adós a tartozását valóban csak a Pp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben vitathatja. Ez azonban a végrehajtási záradék és a közjegyzői tanúsítvány jogintézményére vonatkozó, a fentiekben ismertetett szabályokból következik. A peres felek között létrejött szerződés e vonatkozásban sem biztosít több jogosultságot az I. rendű alperes részére, illetve nem ró több kötelezettséget a felperes terhére, mint amely az irányadó jogszabályok alapján őt egyébként megilletné, illetőleg terhelné (Gfv.VII.30.791/2016/3.).
- [27] A bizonyítási teher pedig a Pp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben is a Pp. 164. § (1) bekezdésének megfelelően alakul.
- [28] Mindezek miatt a jogerős ítélet a R. 1. § (1) bekezdésének j) pontját sem sérti.
- [29] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [30] A Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése alapján, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésére tekintettel kötelezte a felperest az I. rendű alperes részéről felmerült – az általános forgalmi adót is tartalmazó

ügyvédi munkadíjból álló - felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

- [31] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján - a felperes kérelmére - tárgyaláson bírálta el.
- [32] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdésének e) pontja zárja ki.

Budapest, 2018. november 8.

. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó
bíró, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. bíró